

cc) Z řady deliktů proti náboženství byla »snaha veřejně víru snížit« škrtnuta (§ 183 osn. v.) a trest káznice uložený na rouhání se Bohu odstraněn.

dd) Při urážkách byla podmínka vl. př. pro připuštění důkazu pravdy vytčena, že pachatel zamýšlel podporovati právní zájem soukromý nebo blaho obecné, zrušena a důkaz pravdy zásadně všude připuštěn, vyjmouc veřejné urážky, jež se týkají života soukromého a rodinného (§ 205 osn. v.).

ee) Vražda a zabití: Vl. př. vytkla co rozdíl těchto dvou pojmů deliktů »prudké hnutí mysli, ve kterém pachatel k dílu se odhodlal a je provedl« (§ 226 nn.), a tudíž pojala do pojmu vraždy moment záporný. Osn. v. (§ 216 nn.) klade na místě onoho momentu »rozvahu«, pojímá tudíž zápor do pojmu zabití, čemuž věcně i formálně sluší dáti přednost. Rovněž sluší schváliti, že připustila osn. v. (§ 227) pokutu peněžnou do 5000 zl. při jmenovaných deliktech. Novým jest též trestání úspěšného návodu nebo pomahání ku sebevraždě (§ 228), ustanovení, za které se výbor velmi vřele přimlouval.

ff) Zmínky zasluhuje řada deliktů, jež týkají se obchodních styků. Zde zaujala osn. v., jež jinak vl. př. namnoze mírní a zeslabuje, stanovisko opačné. Tak vytýká § 309 přečin svádění ke zhoubné hře na burse a přiléhá k doslovu nynějšího pojmu lichvy, kdežto vl. př. delikt tento vůbec nezná. Totéž platí o prodeji zboží s falešným udáním podstaty, kterýžto delikt je ve vl. př. jen přestupkem (§ 527), v osn. v. však přečinem a jen byl-li spáchán kulposně, přestupkem (§§ 317 a 519). Nové přestupky, jež přijala osn. v. (§ 520); jsou: vychvalování zboží nepravými, klam vzbuditi majícími udaji ohledně podstatných vlastností, zlehčení zboží, děje-li se takovým způsobem, svádění ke hře na burse nepravdivými na klamání vypočtenými udáními a vychvalování léků neb lékařských výkonů etc. podobnými udaji.

g) V uv. zákoně (vl. př.) jsou ustanovení některá, jež vznikla ze snahy soudům ulehčiti. Z toho přijala osn. v. (čl. XXXIX.) rozšíření soudních trestních rozkazů (řízení mandátní) a — zcela neprávem — zrušení porotního soudu pro soukromé urážky tiskem spáchané (čl. XLIX. A), naproti tomu škrtnula zcela právem policejní trestní opatření.

Z pohoršlivých ustanovení císař. nař. ze dne 20. dubna 1854 č. 96 ř. z. byly aspoň přes odpor vlády zrušeny předpisy § 11 (policejní trestání každého demonstrativního jednání proti vládě) (čl. XVIII.).

Právo trestní policejní.

I. Pojem a význam.

Materielní trestní právo policejní jest souhrn všech zákonných a úředních předpisů a zákazů, jichž porušení stihá se od úřadů zeměpanských nebo samosprávných, jimž přísluší moc policejní.

Policejní přestupky jsou pak ona trestná jednání, jichž stihání nepřísluší ani soudům ani úřadům důchodkovým. Kodifikace rak. trestního práva policejního posud provedena nebyla; § 48 zák. ze dne 22. října 1875, č. 36 ř. z. z r. 1876 týkající se zřízení správního dvoru soudního ustanovuje, že příslušnost správního dvoru soudního ve trestních věcech policejních bude upravena spolu se zákonodárstvím trestního práva poli

cejního. Toto zamýšlené zákonné upravení trestního práva policejního však posud provedeno nebylo a sotva asi v dohledné době k němu dojde, ježto sestavení veškerého materialu trestního práva policejního všude s velikými obtížemi se potkává. Přes to jeví se ona kodifikace velmi nutnou, neboť platí li zásada, že nikdo nemůže se omlouvatí neznalostí zákona, musí také každému býti poskytnuta možnost zjednatí sobě důkladnou znalost všech norem trestního práva policejního. Nedostatek takovéto orientace resp. možnosti ji si zjednatí má škodlivých následků, an nedostává se žádného měřítká k posouzení legality trestního práva policejního. Stát, který žádá, aby orgánům jeho úcta a poslušnost byly prokazovány, musí ve státě právním vykonávati právo a zákon jen dle určitých a přesných předpisů a každému usnadniti seznání vykonávaného práva, čímž pak zvyšuje se úcta k zákonům a vědomí povinností a policejním výkonným orgánům vládním se zjednává autorita a důvěra, kterýchž k jich působnosti nevyhnutelně jest zapotřebí, jichž ale jen tehdy dosáhnouti lze, když zřejmými jsou též vzájemná práva a povinnosti a legalita úředních výkonů policejních. Vláda také r. 1867 učinila přípravy k úpravě trestního práva policejního a povolala r. 1868 zvláštní komisi, která prozkoumati měla návrhy zákona trestního práva policejního a zákona o řízení trestním ohledně přestupků policejních, jež k vybídnutí vlády vypracoval a podal Lienbacher. Opravené dle snesení komise návrhy byly pak r. 1870 vytištěny. Než stálé změny rak. vlád zastavily tyto utěšené práce kodifikační, až konečně tyto úplně in suspenso zůstaly, což jest tím trapnější, an přetvořením ústavy a základními zákony státními z r. 1867 všechny obory státního života, tedy také trestní právo policejní podstatných změn doznaly. Trvají tedy posud ustanovení trestního práva policejního, která stěží dají se srovnati s nynější ústavou a namnoze v přímém odporu s pokročilými poměry časovými se nalézají. Vyžaduje tedy rak. trestní právo policejní nejen systematické kodifikace, nýbrž i úplné a důkladné reformy.

Vycházeje z tohoto stanoviska označuje případně Lienbacher v časopise svém »Oeffentliche Sicherheit« (sešit červnový 1869) rak. trestní právo policejní slovy: Neshoda mezi nynějším tr. právem pol. a pojmem a institucemi státu právního jest nápadná. Stačí poukázati všeobecně ku rak. právu státnímu oné doby, ze které pochází nyní ještě platné rak. zákonodárství trestního práva policejního, obzvláště ale účinné ještě nyní čís. nař. ze dne 20. dubna 1854 (č. 96 ř. z.), abychom seznati mohli nenesitelný onen odpor mezi nynějším rak. tr. právem pol. a pojmem a institucemi státu právního; neboť trestní zákoník policejní, který objekty policejního práva příkazovacího a zakazovacího neoznačuje, policejním a politickým úřadům právo k trestním sankcím vindikuje, protipolicejní se chování, porušení slušnosti a rušení zábav nevhodně za trestné policejní přestupky prohlašuje a veškeré soudnictví policejní, obzvláště na tresty na svobodě nalézající politickým a policejním úřadům administrativním s největším co možná obmezením všech prostředků k právní ochraně odevzdává, nesrovnává se nikterak s duchem a základy státu právního.

Platné zákonodárství trestního práva policejního a trestní moc policejní jsou zbytky dřívějšího práva státního a upomínají každým krokem denního života občany státní, že podrobeni jsou vládě policejní, jejíž zásady netoliko duchem doby, nýbrž i nejmírnějšími požadavky na státě právním činěnými jsou zavrženy.

II. P r a m e n y.

Trestní právo úřadů policejních jest dílem všeobecným zákonem trestním stanoveno, dílem poukázáním k obstarávání policie místní naznačeno. Rovněž trestní řád obsahuje celou řadu ustanovení o příslušnosti úřadů bezpečnostních k podporování soudů veřejných při vykonávání práva trestního. Též povolány jsou dle §§ 19 a 1339 o. o. z. úřady bezpečnostní k zakročení proti svémocné svépomoci a stihání žalob pro urážky na cti.

Konečně obsahují i zákony speciální (živ. ř., stav. ř., horní z., z. o ochraně známek, o myslivosti atd.) celou řadu ustanovení trestního práva policejního.

III. Rozdělení trestního práva policejního.

Vzhledem k obvodu působnosti rozdělití lze trestní právo policejní ve 3 skupiny a sice:

1. souhrn norem, které vztahují se buď ke všem zemím korunním v říšské radě zastoupeným aneb aspoň k velké jich části;

2. zemské trestní právo policejní, které platí jen pro jednotlivé země korunní a upravuje se zákonodárstvím zemským resp. nařízeními zemských úřadů. (Předpisy policejní, platné pro jednotlivé země korunní, sestaveny jsou v Lienbachově »Trestním právu policejním« sv. — str. 219 a násl.) Kompetentními k vykonávání zemského trestního práva policejního jsou úřady obecní a tam, kde trvají okresní zastupitelstva, částečně i okresní výbory.

3. Trestní právo policejní obcí. Obecní trestní právo policejní zakládá se na ustanovení řádu obecního, pokud totiž zákony a předpisy, které vydány jsou o policii místní, náležející k působnosti obcí trestní sankci vyslovují a pokud přestupky těchto zákonů a nařízení nestihají se již dle všeobecného zákona trestního, přísluší právo trestní v takových případech obecnímu představenému a 2 obecním radním. Toto právo trestní náleží k oboru působnosti přenesené a nesmějí při něm býti ukládány tresty jiné než tresty peněžité a v případě nedobytnosti vězení. Z vyšších ohledů mohou pak jisté záležitosti policie místní cestou zákona býti přikázány zvláštním orgánům zeměpanským.

IV. Všeobecná ustanovení.

Pro trestní právo policejní platí tytéž základní zásady, které stanoví všeobecný zákoník trestní, pokud zákony, předpisy a zákazy policejními z toho zvláště výjimky stanoveny nejsou.

Základní tyto zásady jsou celkem následující:

1. Jako přestupek policejní smí jen to býti trestáno, co buďsi výslovně za přestupek policejní, neb všeobecně za trestné neb aspoň zákonu se příčí (z policejních neb jiných veřejných důvodů) jest prohlášeno, pokud prohlášení takové obsaženo jest buď v zákoně neb nařízení od úřadu nějakého v mezích jeho působnosti vydaném (min. nař. z 30. září 1857, č. 198 ř. z.).

2. Všechna obecná ustanovení zákona trestního o původství, pachatelství, účastenství, o pokusu, okolnostech přitěžujících a polehčujících platí též při policejních přestupcích.

3. Tresty uložené na přestupky policejní jsou kromě trestu peněžitého po příp. vězení ještě výstraha (důtka), vyhrůžka trestu peněžitého neb vězení a jako další následek složeného trestu odnětí jistých práv a

povolení. Vyhrůžka, důtka nebo výstraha může tvořiti obsah policejního nálezu (výn. min. vnitra z 26. července, č. 6852).

4. Přípustná míra trestů peněžitých nebo vězení při přestupcích policejních (při trestech peněžitých až do 100 zl., vězení až do 14 dnů) jest nařízením min. vnitra a min. spr. ze dne 30. září 1857, č. 198 ř. z. pevně stanovena. Obnosy peněžité připadají místnímu ústavu pro chudé (d. dv. kom. ze dne 6. března 1840, č. 4096). Na vězení na místo uložené pokuty peněžité může jen eventuelně býti nalezeno, ježto nikomu nemůže býti zůstaveno, uložené vězení dle libosti penězi vyrovnati.

5. Na policejní přestupky smí jen ony tresty býti ukládány, které jednotlivé zákony neb nařízení stanoví nebo přeměnou ukládati dovolují, a jen důtka hraje jako trest při přestupcích policejních ještě význačnou úlohu, ač i ona významu svého pomalu pozbývá. Tělesné kárání nepřipouští se ani jako trest hlavní ani jako trest vedlejší (zákon ze dne 15. listopadu 1867, č. 101 ř. z.).

6. Při přestupcích policejních smí I. instance jen onu přeměnu předsevzítí, která neslouží ke zmírnění, nýbrž předepsána jest z důvodů nutnosti. Každá jiná přeměna přísluší jen zemskému úřadu politickému jako instanci vyšší a jedná-li se o přeměnu propadnutí věcí, odnětí živnosti neb vyhoštění ze všech zemí, jen ministerstvu vnitra (§§ 4 a 5 min. nař. ze dne 31. ledna 1860, č. 30 ř. z.).

Též právo mimořádného zmírnění a přeměny přísluší při přestupcích policejních jen instancím vyšším, totiž zemskému úřadu politickému a ministerstvu vnitra. I. instance smí vyměřiti trest vždy jen v zákonných mezích a jest toliko oprávněna, jsou-li zde zvláště pozoruhodné okolnosti u zemského úřadu politického zmírnění pod zákonnou sazbu v cestě úřední navrhnouti.

Zemské úřady politické smějí předsevzítí právo mimořádného zmírnění jen k návrhu I. instance neb k žádosti strany, ministerstvo vnitra však beze všeho omezení.

7. Nejmenší sazba trestní obnáší všeobecně při vězení 6 hodin, při trestu peněžitém 1 zl. (min. nař. z 30. září 1857, č. 198 ř. z.).

8. Konkurence. Setkají-li se přestupky policejní s delikty jiného druhu, nemohou tresty na obojí, třebaž byly stejnorodými, současně býti uloženy, když nastupuje různá soudní příslušnost, takže ten, kdo obviněn jest z nějakého přestupku soudního a policejního, dvakráte k trestu vězení může býti odsouzen.

9. Každý na přestupek policejní, zákonem uložený, zvláštní trest (ne však tresty na svobodě) musí zvláště býti uložen; ježto by ale tím úplná hospodářská zkáza odsouzeného mohla býti přivoděna, aniž by dvojnásobný přestupek tak vysokého stupně viny a trestnosti dosahoval, musí také při výměře každého jednotlivého trestu vzat býti přiměřený zřetel na tresty s ním konkurující.

10. Dopustil-li se konečně rakouský příslušník v cizině deliktu, který v právu rak. prohlášen jest za přestupek policejní, smí pro něj v tuzemsku a dle tuzemských zákonů jen tehda býti trestán, když takovéto trestání buď výslovně zvláštními zákony jest nařízeno nebo smlouvami státními zajištěno.

V. Druhy a rozdělení přestupků policejních.

Při nedostatku kodifikace dělívaly se přestupky policejní obyčejně podobným způsobem, jakým všeobecný zákoník trest. dělí přestupky a přečiny.

Rozeznávají se tedy následující 3 kategorie:

1. přestupky proti veřejné bezpečnosti,
2. proti bezpečnosti jednotlivce a
3. proti veřejné mravnosti.

Avšak rozdělení toto, ačkoliv uznati se musí, že v celku účelným se jeví, nevyčerpává nikterak onen dalekosáhlý pojem přestupků policejních, pročež Lienbacher podobné sice ale objemnější rozdělení navrhuje, které našemu vylíčení za základ jest položeno.

1. Přestupky policejní proti veřejnému pokoji a pořádku:

Sem náležejí:

a) přestupky zákona tiskového: Otázku, zda dle § 1 zákona tisk. a dle § 1 zák. ze dne 7. prosince 1862, č. 7 ř. z. z r. 1863 (které soudnictví ve věcech tiskových výhradně soudům přikazují) příslušnost úřadů policejních nebo politických také v těch případech jest vyloučena, když obsahem spisu tištěného přestoupen byl ryze policejní neb politický předpis, ku př. zákaz vydaný na základě cís. nař. z 20. dubna 1854, č. 96 ř. z. zodpověděl nejvyšší dvůr soudní, v dobrozdání svém ze dne 1. října 1867, č. 7565, ku kterému přidalo se též ministerstvo spravedl. dle noty ze dne 21. října 1867, č. 11.688, — záporně a vyslovilo v témže dobrozdání, že soudní řízení trestní v takových případech místa nemá, nýbrž že spíše stíhání takových přestupků dle platných trestních ustanovení policejních neb politických přísluší dotčenému úřadu politickému nebo policejnímu (vyn. min. sprav. ze dne 1. května 1865, č. 628).

b) Rušení veřejného pokoje: Takového přestupku policejního dopouští se ten, kdo na veřejných místech, kde více lidí jest shromážděno, ku př. v divadlech, na plesích, v hostincích a kavárnách, na železnici nebo parníku, takovým protipolicejním způsobem se chová, že slušnost, pořádek neb zábavu obecnstva ruší aneb vůbec pohoršení vzbuzuje. Trest: dle § 11 cís. nař. z 20. dubna 1854, č. 96 ř. z. (tresty peněžité od 1—100 zl., neb vězení od 6 hodin do 14 dnů). Pojem »protipolicejní« vzdor četným pokusům interpretačním podnes pevně stanoven není, nýbrž zůstaveno je to uvážením úřadů policejních, od případu k případu, hledíc k daným okolnostem a poměrům.

c) Přestupky ohledně policejní hodiny zavírací (srov. tento článek).

d) Přestupky ohledně divadel (srov. článek Divadla).

e) Přestupky ohledně jiných představení a zábav (dekr. dv. kanc. z 6. ledna 1836, č. 5 pol. sb. z. a výnos min. vnitra ze dne 25. listopadu 1856, č. 32). Trest jako ad b.

f) Nedovolené noční hudby, maškarní průvody, pochodňové průvody a illuminace (trest jako ad b).

g) Přestupky ve příčině nešetření místních policejních předpisů ohledně chování a držení psů (trest jako ad b).

h) Tuláctví a zahálčivost (srov. tento článek).

i) Žebrácké průvodní listy: Kdo vysvědčení o úrazu neb chudobě vystavuje, které určeny jsou k žebrotě po domech (§ 3 zák. z 10. května 1873, č. 108 ř. z.) (Trest peněžítý od 10—100 zl).

j) Přestoupení předpisu o dohledu policejním (srov. tento článek).

k) Žebrání.

l) Nedovolené sbírky (trest jako ad *b*).

m) Přestupky předpisů huaneckých (viz čl. Odstrčení).

2. Přestupky proti státu a jeho zřízením.

a) Přestupky ohledně povinnosti branné (viz tento čl.).

b) Přestupky ohledně odvodu a soupisu koní (viz tento čl.).

c) Přestupky ohledně zbraní a nábojů (viz tento čl.).

d) Přestupky ohledně prací opevňovacích (pro Čechy, Moravu, Dolní Rakousy, Tyrolsko). Sem náleží poškození prací fortifikačních neb sadů, nedovolené pasení dobytka tamtéž, nedovolená jízda, nedovolené prohlížení a obkreslování, odvážení šterku, rumu a prsti. Tresty jsou rozličné dle toho, jsou-li poškozeny mladé nebo staré stromy (40 kr. — 2 zl. 30 kr.); při pastvě dobytka dle druhu dobytka (za kus 3 kr. — 36 kr.); za jízdu na ledě dle nákladu a druhu vozu (6 kr. — 24 kr.); (d. dv. kanc. z 29. dubna 1831, č. 26 pol. sb. z.). Hranice mezi těmito přestupky policejními a příbuznými delikty obecného zákona tr. záleží v účelu, jehož se obviněný tímto poškozením neb obkreslováním prací fortifikačních domáhá, takže vzhledem k tomu i dle § 58 tr. z. zločin velezrády může eventuelně býti založen.

e) Přestupky ohledně mincí — pokud zde není skutková podstata §§ 325—329 tr. z. Tohoto přestupku dopouští se: kdo od běžných mincí, tuzemských neb cizozemských otisky v laciném kovu zhotovuje, neb takové otisky prodává (Trest: propadnutí takových otisků) (d. dv. kanc. ze dne 12. června 1824, č. 73 pol. sb. z.), neb kdo drobné mince obřezává, vyvažuje, taví, nebo jakékoliv neplechty s nimi provozuje (Trest: propadnutí takových mincí) (minc. pat. ze dne 12. června 1768 a ze dne 26. května 1746) neb konečně kdo užívá jakýchkoliv ideálních mincí, neb zeměpanské mince měděné na vlastní soukromou pečet otiskuje (cís. pat. pro Západní Halič z 4. října 1797, č. 36). Trest jako ad *b* sub 1). Agiotage s drobnou mincí jest přestupkem důchodkovým. Ryzosť zlatého a stříbrného zboží a jeho kontrola stanovena byla zák. ze dne 26. května 1866, č. 75 ř. z. Přestupky tohoto zákona jsou rovněž přestupky důchodkovými. Roztavení mincí stříbrných zakázáno jest dekr. dv. kom. ze dne 23. července 1812, č. 11 pol. sb. z. a zakládá rovněž přestupek důchodkový.

f) Přestupky ohledně penízků ku hraní — pokud není zde skutková podstata § 325 z. tr. Přestupku tohoto dopouštějí se živnostníci, kteří penízek ku hraní, obrazem panujícího neb zemřelého vladaře opatří, neb na některé jeho straně nápis »penízek ku hraní« umístiti opomenou. Trest: Konfiskace takových, proti řádu zhotovených penízků (d. dv. kanc. ze dne 23. července 1807, č. 14 a ze dne 17. září 1801, č. 54 pol. sb. z.).

g) Přestupky ohledně veřejných úřadů. Demonstrativní jednání, kterými má se odpor proti vládě projevit neb nařízení její zlehčiti. Trest peněžítý od 1—100 zl., vězení od 6 hodin do 14 dnů (§ 11 cís. nař. z 20. dubna 1854, č. 96 ř. z.).

h) Přestupky předpisů ohlašovacích (viz čl. Ohlašování).

- i)* Přestupky předpisů o policejních průvodních listech (viz čl. Pasy).
- j)* Přestupky předpisů o sčítání lidu.
- k)* Přestupky ve příčině nedovoleného osobování si neb měnění jména rodového (§ 8 lit. *b*) cís. pat. ze dne 21. února 1805 č. 19 pol. sb. z.; platnost patentu tohoto obmezena jest jen na Halič, a dv. dekr. ze dne 5. června 1826 č. 36 pol. sb. z. (trest peněžítý od 50 zl.).
- l)* Osobování si šlechtického titulu a znaku (peněžítý trest od 20 až 100 zl., po případě vězení od 7—14 dnů).
- m)* Užívání názvu a znaku, cizích úřadů (jako dvorní dodavatel (dv. dekr. ze dne 15. září 1846 č. 104 pol. sb. z.), trest peněžítý dle § 11 cit. cís. nařízení ze dne 20. dubna 1854).
- n)* Nedovolené užívání císařského orla a označení c. k. priv. (trest dle § 11 cit. nař.).
- o)* Nedovolené provozování obchodů vystěhovaleckých (cís. pat. ze dne 10. srpna 1784 č. 466 pol. sb. z.) (trest: vězení až do 1 roku).
- p)* Odepření nutné pomoci (trest dle § 11 cit. nař.).
3. Přestupky proti náboženství a církvi.
- a)* Nedovolené veřejné vykonávání náboženství se strany členů církve nebo společnosti náboženské zákonem neuznané (trest § 11 cit. nař. (čl. 15 zák. zák. st. ze dne 21. prosince 1867 č. 142 ř. z.).
- b)* Nedovolené domácí vykonávání náboženství se strany přívrženců vyznání náboženského zákonem neuznaného, způsobem zákonu se příčícím nebo mravopochestnost urážejícím (trest dle § 11 cit. nař.) (čl. 16 cit. zák. z. st.).
- c)* Nucení a svádění ke změně vyznání (trest dle § 11 cit. nař.) (čl. 7 zák. ze dne 27. května 1868 č. 49 ř. z.).
- d)* Nedovolené vykonávání úkonů bohoslužby a správy duchovní (trest dle § 11 cit. nař.) (čl. 7 z. ze dne 25. května 1868).
- e)* Rušení neděl a svátků (§ 11 cit. nař.) (čl. 13 z. ze dne 25. května 1868 č. 49 ř. z. ohledně mezináboženských poměrů občanů státních) (sr. čl. Klid nedělní a sváteční).
- f)* Zábavy v dobách zasvěcených (§ 11 cit. nař.) (dv. dekr. ze dne 24. srpna 1826 č. 58 ř. z.).
- g)* Nedovolený křest z nouze, když porodní bába pokřtí dítě matky, jež nenáleží k žádnému křesťanskému vyznání, bez vědomí a vůle rodičů, resp. nemanželské dítě beze svolení matky (trest § 11 cit. nař.) (§ 10 nař. min. vnitř. ze dne 25. března 1874 č. 32 ř. z.).
- h)* Překročení poplatků štolních (viz tento čl.).
4. Přestupky policejní proti veřejné mravnosti.
- a)* Provozování smilné živnosti (viz čl. Prostituce).
- b)* Konkubinat (viz tento čl.).
- c)* Jinaké porušení veřejné mravnosti, obzvláště kdo proti úřednímu nařízení spisy neb obrazy, které mravopochestnost neb stud urážejí, z veřejnosti neodstraní. (Trest peněžítý od 1 do 50 zl., nebo vězení od 6 hodin do 8 dnů) (sr. §§ 500 a 516 tr. z.).
- d)* Opilství (trest dle § 11 cit. nař.).
- e)* Týrání zvířat (viz tento čl.).
5. Přestupky proti vyučování a výchování.
- a)* Zřízení neoprávněných vyučovacích neb vychovávacích ústavů (trest dle § 11 cit. nař.) (§§ 68 a 73 z. ze dne 14. května 1869 č. 62 ř. z.).

b) Zanedbání vyučování se strany rodičů neb jejich zástupců, kteří své děti nebo svěřence bez onoho vyučování nechají, které pro obecné školy národní jest předepsáno; trest dle § 11 cit. nař.

c) Zanedbání návštěvy školní. Trest dle § 11 cit. nař.) (§ 24 dotč. zákona ze dne 14. května 1869). Většina zákonodárství zemských obsahuje v té příčině podrobné normy trestní.

6. Přestupky policejní proti životu, zdraví a tělesné bezpečnosti.

a) Ústavy choromyslných:

α) Nedovolené zřízení neb vedení soukromého blázince. (Trest peněžítý od 1—100 zl., neb vězení od 6 hodin do 14 dnů, pokud neplatí v té příčině obecný zák. trestní) (§§ 1 a 19 min. nař. ze dne 14. května 1874 č. 71 ř. z.).

β) Přestupku se dopustí, kdo do soukromého blázince někoho jiného než duševně chorého neb pomateného přijímá (trest jako ad *α*);

γ) kdo přijímá do soukromého ústavu chorého bez potřebného k tomu lékařského vysvědčení (trest jako ad *α*);

δ) řídicí lékař soukromého neb veřejného ústavu choromyslných, který opomene o přijetí chorého během 24 hodin sborovému soudu I. instance, v jehož obvodu ústav se nalézá, předepsané oznámení učiniti (trest jako ad *α*);

ε) přednosta soukromého ústavu, který zdráhá se, osobu tam chovanou, kterou za uzdravenou jest pokládati, propustiti (trest jako ad *α*).

b) Nedovolené vykonávání porodnictví. (Trest dle § 11 cit. nař.).

c) Odepření lékařské neb babické pomoci. (Trest dle § 11 cit. nař.).

d) Přestupek jehož dopouští se lodní lékař, lodník, neb vlastník lodi, který opomene opatřiti se skříní s léky. (Trest peněžítý až do 100 zl.)

e) Opomenutí oznámení epidemických nemocí se strany obecních představených, duchovních správců, lékařů a hlavy rodiny. (Trest dle § 11 cit. nař.) Lékaři, ranhojiči, lékárníci, porodní báby a ohlédači mrtvol mají potrestání býti soudem dle § 359 z. tr., když při nemoci neb úmrtí jest podezření, že spáchán byl čin trestný.

f) Opomenutí oznámení nepravého neb špatného připravování léků. (Trest dle § 11 cit. nař.)

g) Přestupky ohledně potravin (viz čl. Falšování potravin).

h) Přestupky proti obchodu s jedy, jedovatými barvami, látkami jed obsahujícími a chemickými praeparaty, jež zdraví jsou škodlivy (trest § 11 cit. nař.) (min. nař. ze dne 21. dubna 1870 č. 60 ř. z.) (viz čl. Obchod jedy).

i) Přestupky proti normám lékárnickým a sazby (taxy) za léky. Trest peněžítý až do 100 zl. nebo vězení do 14 dnů, pokud neplatí tu všeobecný zák. tr. (§§ 1 a 14 nař. min. vnitra ze dne 3. prosince 1872 č. 172 ř. z. a výnos min. vnitra ze dne 15. května 1869 č. 77 ř. z.).

j) Přestupky proti ohledání mrtvol a pohřbívání. (Trest dle § 11 cit. nař.) (dv. dekret ze dne 17. listopadu 1796 č. 56 pol. sb. z.).

k) Přestupky ohledně převezení a vykopání mrtvol (Exhumace). Trest dle § 11 cit. nař. (pokud neplatí všeobecný zák. tr.; nař. min. vnitra ze dne 3. května 1874 č. 56 ř. z.).

l) Přestupky ohledně padlých zvířat. (Trest dle § 11 cit. nař.).

m) Přestupky ohledně veřejné čistoty v městech, tržištích a jiných místech. Trest dle § 11 cit. nař., pokud předpisy místními menší tresty nejsou stanoveny.

n) Přestupky ohledně dopravy železniční. Tresty peněžité od 100 do 2000 zl., nebo vězení až do 14 dnů, pokud neplatí všeobecný zák. trestní (§§ 1, 85 a 103 cis. nař. ze dne 16. listopadu 1851, č. 1 ř. z. z r. 1852, event. nař. ze dne 30. září 1857 č. 198 ř. z.).

o) Nedovolené zřizování střelnic, a nešetření předepsané opatrnosti. Trest dle § 11 cit. nař. ze dne 6. listopadu 1747, Kr. sb. z. sv. 1 str. 37, nař. ze dne 11. září 1788, Stub. 1 sv., nař. ze dne 12. srpna 1794 a d. dv. kanc. ze dne 24. prosince 1834 č. 32.206.

p) Přestupky ohledně hotovení, zkoušení a užívání parních kotlů. Trest dle § 11 cit. nař. (viz čl. Kotle parní).

q) Přestupky ohledně vozby a jízdy. Trest dle § 11 cit. nař. Předpisy sem náležející (příkazy a zákazy) jsou většinou jen místní povahy, jako městské řády jízdní. Trest dle § 11 cit. nař., pokud dotyčné zákony zemské neukládají trest mírnější.

7. Přestupky ohledně majetku.

a) Nedovolené užívání cizího majetku. Tohoto přestupku dopouští se ten, kdo cizí věci, věda že jemu nenáleží, vědomě bez dovolení a proti zvláštnímu zákazu policejnímu užívá. Trest § 11 cit. nař., pokud výslovně v dotčeném zákazu, pro případ přestoupení, mírnější trest stanoven není (§§ 1, 7 a 11 cis. nař. ze dne 20. dubna 1854 č. 56 ř. z.).

b) Odbývání nepovolené veřejné dražby. (Trest peněžitý od 25—100 zl. (draž. ř. ze dne 15. července 1786, dv. d. ze dne 3. července 1786), pak d. dv. kanc. ze dne 13. prosince 1808 č. 62 pol. sb. z. a d. dv. kanc. ze dne 14. září 1815 č. 101 pol. sb. z. (viz čl. Dražba).

c) Umlouvání se za účelem zmaření výsledku veřejných dražeb. Trest dle § 11 cit. nař. (d. dv. kanc. ze dne 6. června 1838 č. 73 pol. sb. z.).

d) Nedovolené nabývání předmětů vojenského výzbroje a výstroje koupí, prodejem neb směnou (§ 11 cit. nař. d. dv. kanc. ze dne 15. prosince 1808; č. 67 pol. sb. z. a ze dne 24. října 1816 č. 154 pol. sb. z.).

e) Přestupky, jichž dopouští se ten, kdo klíče, jeřáby neb závory odmykáci ve veřejných dražbách vyvolává neb bez dovolení z volné ruky prodává. Trest peněžitý od 1—25 zl. (d. dv. kanc. ze dne 13. srpna a ze dne 18. prosince 1812 č. 24 pol. sb. z.). Souvislé přestupky soudní obsahují §§ 469 a 470 sb. z. tr.

f) Přestupky ohledně sazeb a tax. Kdo nešetří úředně stanovené sazby ohledně váhy, míry neb ceny (s výjimkou sazby lékárnické). Trest peněžitý od 5—25 zl., při opětovném přestoupení od 10—50 zl. (dv. d. ze dne 1. prosince 1808 č. 58 pol. sb. z., pro Tyrolsko d. dv. kanc. ze dne 14. ledna 1825 a gub. nař. ze dne 2. července 1833). Třetí přestoupení sluší potrestati dle obecného zákona trestního (§ 478 tr. z.).

g) Přestoupení předpisů cejchovních. Trest peněžitý od 5—100 zl. Propadnutí míry a váhy.

8. Přestupky zákona o ochraně patentů (viz čl. Patenty).

9. Přestupky zákona o ochraně známek a vzorků (viz čl. Ochrana vzorků a O. známek).

10. Přestupky řádu živnostenského (viz Přestupky živnostenské).

11. Přestupky zákona horního (viz čl. Policie horní).

12. Přestupky zákona lesního (viz čl. Lesy).

13. Přestupky zákona honebního (viz čl. Policie honební).

14. Přestupky předpisů stavebních (viz čl. Policie stavební).

Právo trestní tiskové viz Tisk.

Právo trestní vojenské (hmotné).

I. Historický vývoj.

Justiniánské právo trestní vojenské považovalo za zločiny těžké případy nekázně, porušení subordinace, opuštění praporu, vzepření se a pozdvižení. V době pojustiniánské připojilo »Strategikon« (595) ještě zločin zneužití moci úřední. Naproti tomu nelze mluvit o nějakém vojenském právu trestním u Germánů spořádaném dle určitých deliktů až do 10. století, až do počátku rytířského vojska lenního. Charakteristickým znakem doby této jest vydávání zvláštních dekretů pro jízdy do Říma a pro jednotlivé výpravy válečné. Nejdůležitějším z těchto vojenských zákonů jest zákon Fridricha I. (1158), který uvádí již rozčlankované delikty vojenské. Dle tohoto vzoru vydal (ku př. Václav IV. (1413), Žižka (1420) své válečné články. Nejdůležitějšími jsou však články říšské sněmu norimberského (1431) a list sempašský. Z další periody vojsk žoldáckých uvéstí dlužno: vojenský řád císaře Fridricha proti Turkům (1486), válečné články císaře Maximiliána I. (1508) a Maximiliána II. (1570), císaře Ferdinanda III. články pro pěchotu (1644), články k veškerému národu říše císaře Leopolda z r. 1665 a císaře Leopolda II. (1672 a 1682). Tento článek poslední platný pro veškeré vojsko jízdní i pěší rozmnožen byl patentem císaře Karla VI. (1721) a potrvál v platnosti pro rakouskou armádu až do r. 1798, jakkoli obměněn a doplněn byl speciálními ustanoveními, jako ku př. o souboji v r. 1752 a normaliemí trestními (1754, 1755 a 1763) a trestní normou *κατ'ἐξοχήν* ze dne 5. července 1790. V roce 1798 vydány byly zvláštní články válečné zvlášť pro rakouskou armádu a 1803 pro válečné námořnictví, které však již r. 1808 nahrazeny byly novými následkem přetvoření služebního řádu. R. 1830 počato s kodifikací zvláštního vojenského zákona trestního a ve spojení s novým vydáním občanského zákoníka trestního z r. 1803 podniknutým r. 1852 uveden v platnost nový trestní zákoník vojenský, kterýž ještě dnes v působnosti trvá pro celou rakousko-uherskou armádu bez rozdílu území, kde spáchán byl čin nebo který soud vojenský rozsudek vynáší.

II. Z á s a d y.

Vojenský zákon trestní zbudován jest na tomtéž základu jako občanský zákon trestní, jakkoli dosti značné odchylky se vyskytují, které přičítá dlužno tomu, že nutno bráti ohled k disciplině a subordinaci, a jsou jmenovitě tyto:

a) Vojenský zákoník trestní nezná potrůjné rozdělení deliktů, nýbrž rozeznává toliko zločiny a přečiny;